

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Дипломна робота
магістра

з теми:

**Особливості висвітлення культурної проблематики в
онлайн і друкованих версіях видань «День» і «Дзеркало
тижня»: порівняльний аналіз**

Виконала: студентка 2 курсу групи Zh1-M18
спеціальності 061 Журналістика
за освітньою програмою Журналістика
Олісійчук Л.С.

Кам'янець-Подільський – 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИСВІТЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В СУЧАСНИХ ГАЗЕТНИХ ВИДАННЯХ	8
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ КУЛЬТУРИ ВИДАННЯМ «ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ»	25
2.1. Особливості функціонування видання «Дзеркало тижня»	25
2.2. Висвітлення проблем культури виданням «Дзеркало тижня»: порівняльна характеристика друкованої і онлайн версій	30
Висновки до другого розділу	43
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ КУЛЬТУРИ ГАЗЕТОЮ «ДЕНЬ»	45
3.1. Особливості функціонування друкованої і онлайн версій газети «День»	45
3.2. Особливості висвітлення культурної тематики газетою «День».....	50
Висновки до третього розділу	60
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	74

ДОДАТКИ	77

Додаток А. Відсоткова частка тематичного наповнення газети «Дзеркало тижня».....	77

Додаток Б. Зразки видання «День»	78

ВСТУП

Рівень культурного розвитку суспільства – це відображення рівня його добробуту. Відтак, контролююча в функція медіа виявляється, в тому числі, і через дослідження і висвітлення проблем, які виникають у галузі культури. Поверхневий огляд сучасних ЗМІ дає можливість говорити про те, що проблеми культури висвітлюються не рівномірно: більша кількість публікація так чи інакше відображає стан справ у галузі попкультури, обмежуючись фестивалями, історіями з життя музичних виконавців та ін. Разом з тим, культурна галузь не обмежується виключно цим сектором. В цьому контексті вивчення культурної проблематики та особливості її висвітлення сучасними українськими медіа є важливим фактором для розуміння контексту і рівня розвитку українського суспільства загалом. Відтак, обрана тема дослідження є **актуальною і своєчасною**.

Теоретико-методологічною базою дослідження стали науково-теоретичні й науково-практичні розвідки таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як Л. Агеєва [2], М. Дорош [11], Д. Іванов [15], Б. Костюк [20], Л. Мар'їна [25], Л. Татару [45] та ін.

Не зважаючи на те, що загалом особливості висвітлення культурної проблематики періодичними виданнями так чи інакше дослідженувалися різними науковцями в контексті різних історичних періодів, говорити про те комплексність цього дослідження наразі не доводиться.

Мета дослідження полягає у вивченні й порівнянні особливостей висвітлення культурної проблематики в онлайн і друкованих версіях видань «День» і «Дзеркало тижня».

Для досягнення мети необхідно виконати такі **завдання**:

- проаналізувати теоретико-методологічні особливості висвітлення культурної проблематики у сучасних газетних виданнях;
- вивчити особливості функціонування друкованих і онлайн версій видань «Дзеркало тижня» і «День»;
- дослідити особливості висвітлення проблем культури виданням «Дзеркало тижня»;
- з'ясувати особливості висвітлення культурної проблематики друкованою і онлайн версіями газети «День»;
- порівняти основні аспекти висвітлення проблем галузі культури друкованими та онлайн версіями видань «Дзеркало тижня» і «День».

Об'єктом дослідження є друковані й онлайн версії видань «День» і «Дзеркало тижня» за 2018-2019 рр.

Предмет дослідження – порівняльний аспект особливостей висвітлення культурної проблематики в онлайн і друкованих версіях видань «День» і «Дзеркало тижня».

Методи дослідження. Крім загальнонаукових аналізу і синтезу, у роботі були використані такі методи:

- тематичний аналіз (дав можливість вивчити тематичний діапазон в межах культурної проблематики, представленої у виданнях «День» і «Дзеркало тижня»);
- структурний і жанровий аналіз (за його допомогою було встановлено стратегію формування порядку денного у галузі культури виданнями «День» і «Дзеркало тижня», а також залежність важливості проблеми для культурного розвитку українського суспільства від вибору форми подачі інформації);

- онлайн опитування за допомогою сервісу Google Forms (дало можливість виявити інформаційні запити аудиторії в галузі культури).

Наукова новизна дослідження. Робота є спробою комплексного аналізу особливостей висвітлення проблем культури загальноукраїнськими загальнополітичними виданнями «Дзеркало тижня» і «День», а також у виявленні залежності між вибором форми подачі інформації та важливістю події (реальною чи нав'язаною через формування порядку денного) для розвитку культурного сектору суспільства, що висвітлює періодичне видання.

Теоретична значимість дослідження. Результати дипломної роботи магістра можуть стати основою для проведення подальших досліджень стратегії висвітлення проблем культури сучасними українськими медіа, а також для вивчення особливостей формування порядку денного в галузі культури сучасним українським медіа простором.

Практична значимість дослідження полягає у тому, щ результати дослідження можуть бути використані для формування лекційних і практичних занять із дисциплін «Проблематка ЗМІ», «Соціальні комунікації: Прикладні соціально-комунікаційні технології та соціальна інформатика» та ін.

Апробація дослідження. Основні тези дипломної роботи магістра були оприлюднені на загальноуніверситетській студентській науковій конференції за підсумками науково-дослідної роботи у 2018 році у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, квітень 2019).

Структура дослідження. Дипломна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів із підрозділами, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Загальний обсяг дослідження – 78 сторінок.

Список використаних джерел містить 60 позицій.

Список джерел фактологічного матеріалу містить 28 позицій.

У додатках подані ілюстративні матеріали, які формують уявлення про візуальну складову аналізованих видань.

ВИСНОВКИ

Сьогодні актуальною є проблема формування культурної компетентності особистості. Значну роль у цьому процесі відіграють ЗМІ. Соціокультурне знання, сконцентроване не стільки на об'єкті, предметі та технології соціальної практики пізнання, скільки на її суб'єкті, досліджує мотиваційні, соціально-організаційні, регулятивні, інформаційно-комунікативні, інноваційно-творчі аспекти, а також оціночні критерії його діяльності, що в цілому акумулюється в сукупному соціальному досвіді людей, що становить основу їхньої культури. У цьому процесі пріоритетні позиції журналістської діяльності та ЗМІ.

Сьогодні завдання культурно журналістики – просвіщати маси, формувати суспільство, тим самим підвищуючи культурний рівень своїх громадян.

Це завдання може бути виконане тільки в межах відродження традиції просвітницької періодики, включаючи можливості Інтернету, що дозволяють здійснити перехід на новий рівень (використовуючи досвід Японії, США та інших країн). Крім того, необхідні державна підтримка і національна програма освіти суспільства через ЗМІ.

Висвітлення культурної тематики органічно пов'язане з культурно-історичним процесом – і цей зв'язок тісніший, аніж може видатися на перший погляд. Сьогодні, коли медіаконтент переповнений політичними й економічними новинами, царина культури залишається важливою територією суспільної консолідації, інтелектуальним простором для розвитку особистості.

Культурологічна журналістика покликана інформувати про культурно-мистецьке життя і формувати світогляд та духовну культуру аудиторії, прищеплювати розуміння культурних процесів, що відбуваються у суспільстві. Однак ефективність цього сегменту журналістики недостатня.

Сьогодні культурна проблематика залишається без належної уваги українських ЗМІ. Нестача звертання до питань культури відчувається в теле- та радіосюжетах. У новинних випусках їхня кількість є мінімальною, цілісних і якісних програм, які б стосувалися винятково культурної сфери, теж небагато. В українському медіапросторі спостерігається така ситуація: матеріали на тему культури не мають стільки переглядів, як ті, у яких ідеться про політику чи надзвичайні події. Дещо краща ситуація з представленням культурної тематики в друкованих та інтернет-ЗМІ України.

У багатьох друкованих та інтернет-ЗМІ культурі відведено окремий розділ, який часто так і називається – «Культура».

І навіть якщо такої рубрики немає, про найважливіші події культурного характеру можна дізнатись у розділах «Суспільство», «Актуально», «Погляд» тощо. Але у них роль культури може бути звужена до розважальної, а сама тема стає прихистком і стартовим майданчиком для багатьох початківців, які планують згодом зайнятися «серйозною журналістикою».

Тенденція українських видань полягає й у тому, що журналісти більше тяжіють до новинних матеріалів, де простіше знайти «сенсацію». А сучасна культурологічна журналістика потребує ґрунтовних матеріалів, об'єктивного й прискіпливого розгляду, з оцінками і прогнозами.

Кожне видання (і «День», і «Дзеркало тижня») містить гарячі теми, які виносяться окремими рубриками і дають можливість читачеві сфокусувати увагу на найважливіших подіях сьогодення.

Аналізуючи особливості висвітлення проблем культури виданням «Дзеркало тижня», приходимо до висновку, що, не зважаючи на переформатування і модернізацію (перехід повністю в онлайн формат), видання залишається таким самим, як і його попередня друкована версія. Можемо припустити, що ідентичність друкованої й інтернет-версій видання у 2018-2019 рр. було своєрідною підготовкою аудиторії до сприйняття «Дзеркала тижня» виключно в контексті Інтернет-формату.

Будучи загальнополітичним міжнародним тижневиком, «Дзеркало тижня» формує порядок денний, відштовхуючись від зацікавлень (інформаційних запитів) аудиторії. Опитування, яке щороку проводить редакція видання щодо тематичних вподобань аудиторії засвідчило, що найбільш популярними темами є політика й економіка, а найменш затребуваною темою є саме культура.

Відштовхуючись від таких результатів, редакція рубрикувала видання, відвівши під висвітлення культурної проблематики досить малий газетний простір (із переходом видання в онлайн формат ситуація ніяк не змінилася). Відтак, середня кількість публікацій – 5-8 на видання. При чому, мова не йде про аналітичні матеріали (вони зустрічаються в середньому 1 раз на місяць), а виключно про огляди, інтерв'ю і рецензії.

Якщо порівнювати тенденції до висвітлення проблематики друкованою і онлайн версіями видання «Дзеркало тижня», то можемо говорити про те, що обидві версії дублюють одна одну. Разом з тим, онлайн формат дає можливість побачити реакцію аудиторії через коментарі в реальному часі. Саме на них орієнтуються журналісти,

добираючи подію чи явище в культурному житті України для висвітлення у виданні «Дзеркало тижня».

Обов'язковим у культурологічній журналістиці є діяльність «в ногу з часом». Вивчати та обирати важливі поради культурних експертів, вектор яких спрямований на створення якісного контенту, – підстави вивести культурну тематику в ЗМІ на високий рівень.

Щодо газети «День» і особливостей функціонування її друкованої і онлайн версій, то можемо говорити про те, що вони не є ідентичними, оскільки на онлайнній версії є платформи для блогів, а також подаються більш розширені матеріали з відео- і фотоілюстраціями.

Окрім того, онлайнна версія видання «День» надає широкі можливості для публікацій учнів Літньої школи журналістики, які пробують робити повноцінні журналістські матеріали в тому числі і з проблем культури і мистецтва, що значно розширює тематичний діапазон видання.

Отже, порівняльний аналіз особливостей висвітлення культурної проблематики виданнями «День» і «Дзеркало тижня» показав, що у сучасному українському медіапросторі бракує як інформаційних запитів від суспільства (в межах цієї проблематики), так і готовності журналістів висвітлювати проблеми і події в галузі культури (особливо, коли мова йде про якісні мистецькі огляди і рецензії).

На сьогодні висвітлення проблем культури відбувається у трьох площинах:

- висвітлення проблем масової культури (поп-культури);
- висвітлення особливостей функціонування культурних індустрій;
- культурологічний аналіз фактів/подій/явищ у розвитку культурної галузі України.

Якщо у виданні «Дзеркало тижня» мова йде переважно про першу і друку площини, то газета «День» орієнтована на всі три, що робить її тим виданням, яке найповніше висвітлює проблеми і перспективи розвитку культури в Україні, а також її популяризації на всеукраїнському та міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аблеев С.Р., Кузьминская С.И. Массовая культура современного общества: теоретический анализ и практические выводы. *Этика и наука будущего. Материалы II Российской междисциплинарной научной конференции*. М, 2002, С. 239-243.
2. Агеева Л. Журналист, у которого две извилины, – трагедия для общества. URL: <http://info.tatcenter.ru/print/25587/> (дата звернення: 10.10.2019).
3. Азарян С. Массовая культура: точки соприкосновения с телевизионным экраном. URL: <http://analiculturolog.ru/journal/new-number/item/581-mass-culture-of-common-ground-of-television-screens.html> (дата звернення: 01.09.2019).
4. Амзин А. А. Новостная интернет-журналистика. М, 2011, 144 с.
5. Бацевич Ф.С. Основы комунікативної лінгвістики: підручник. К., 2005, 344с.
6. Владимиров В.М. Місія журналістики: у порядку постановки питання. *Наукові записки Інституту журналістики*. К., 2001, С. 91 – 98.
7. В Україні починає роботу інтернет-видання Cultprostirпро про культуру і стиль. *Детектор медіа*. URL: <Phttp://detector.media/rinok/article/95108/2014-06-25-v-ukraini-pochinae-robotu-internet-vidannya-cultprostir-pro-kulturu-i-stil/> (дата звернення: 15.05.2019).
8. Галацька В. Аналітично-художня інтерпретація картини світу в сучасній театральній журналістиці України (на матеріалі друкованих

видань). *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2019, Вип. 39, С. 208–212.

9. Голованова Н. Олег Вергеліс: «Мрію про світлий час, коли наше ТБ покаже нарешті людину розумну». *Телекритика*. URL: <http://www.telekritika.ua/-daidzhest/2011-10-27/66750> (дата звернення: 13.06.2019).

10. Дві проблеми та дві позитивні тенденції української журналістики. *Детектор медіа*. URL: <http://detector.media/community/article/126689/2017-06-06-dvi-problemi-ta-dvi-pozitivni-tendentsiiukrainskoi-zhurnalistiki-opituvannya-dm/> (дата звернення: 13.06.2019).

11. Дорош М. Культурна журналістика: як вбудуватися у формат. *MediaSapiens*. URL: http://www.osvita.mediasapiens.ua/print/1411980811/kulturna_zhurnalistika_yak_vbuduvatisya_u_format/ (дата звернення: 12.06.2019).

12. Дротянко Л. Г. Масова культура в інформаційному суспільстві. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія*. 2009, № 1 (9), С. 141–144.

13. Євграфова А., Прокопенко Н. Культурні індустрії в українському дискурсі: пошук синергії смислів. *Образ*, 2018, Вип. 3 (29), С. 6-12.

14. Застольська В. В. Масова культура як чинник формування ціннісно-нормативних уявлень в українському суспільстві. К., 2012, 161 с.

15. Іванов Д.В. Проблеми формування професійної культури українського журналіста в умовах сучасного медіа-простору. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1336> (Дата звернення: 12.12.2019).

16. Іванова О. А. Преса про літературу: номінація, дефініція, методологія. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Nzizh/2008_33/Ivanova%20O.%20A..pdf (дата звернення: 16.08.2019).
17. Ильин А.Н. Субъект в массовой культуре современного общества потребления(на материале китч-культуры). Омск, 2010, 376 с.
18. Карпенко В. О. До питання про етичні засади в роботі журналіста. *Наукові записки Інституту журналістики*. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1292> (дата звернення: 11.12.2019).
19. Костина А. Массовая культура как феномен постиндустриального общества. М., 2005, С. 2–4.
20. Костюк Б. Європейська культура: проблеми висвітлення у ЗМІ. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1969549.html> (Дата звернення: 12.12.2019).
21. Кузнєцова Т. Транслявання національної культури сучасними ЗМІ: основні тенденції та перспективи. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vdpu/Soc_komun/2008_1/12.html (дата звернення: 05.05.2019).
22. Культура і журналістика. *Media пазл шоу*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7T4ewDM1v9I> (дата звернення: 13.04.2019).
23. Лавлінський Р. Соціальні стереотипи і ЗМІ. URL: http://www.rusnauka.com/24_NTP_2009/Philosophia/50433.doc.htm (дата звернення: 05.06.2019).
24. Левченко К. Л. Сучасна масова культура та комунікація в умовах глобалізації. URL:

<http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1233> (дата звернення: 12.06.2019).

25. Мар'їна Л. Журналістика і культура: динаміка взаємодії. Львів, 2013, 164 с.

26. Михайлин І.І. Основи журналістики. К., 2002, 284 с.

27. Мокрушина Д. Культура у ЗМІ, ЗМІ в культурі (деякі міркування про дезорієнтацію у культурному українському просторі). *Медіакритика*. URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/kultura-u-zmi-zmi-v-kulturi-deyaki-mirkuvannya-prodezoriyentatsiyu-u-kulturnomu-ukra> (дата звернення: 16.05.2019).

28. Морозова Ж. О Мистецтво видовища як компонента масової української культури. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал*, 2009, С. 97-99.

29. Назаретян А. П. Агрессивная толпа, массовая паника, слухи. СПб., 2004, 192 с.

30. Ноэль-Нойман, Э. Стереотип как средство распространения общественного мнения. URL: <http://psyfactor.org/lib/stereotype3.htm> (дата звернення: 07.05.2019).

31. Остроухов В. В. Інформаційна безпека. К., 2010, 320 с.

32. Палига О. Стереотип як один із чинників впливу на масову свідомість. URL: <http://nauka.zinet.info/22/palyga.php> (дата звернення: 06.12.2018).

33. Пітякова Т. Масова культура: втрата чи переосмислення традицій?. *Українознавство*. 2008, № 3, С. 132–138.

34. Пилипенко А. Контент літературного журналу: принципи моделювання. *Вісник Книжкової палати*, 2012, № 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkr/2012_2/st (дата звернення: 13.06.2019).

35. Пирогова К. Артжурналістика в системі комунікаційного простору на прикладі видання «Телекритика». *Вісник Львівського ун-ту. Серія Журналістика*. 2014, Вип. 39, С. 92–97.
36. Пономарев Н. Ф. Информационная политика органа власти: пропаганда, антипропаганда, контрпропаганда. Пермь., 2007, 122 с.
37. Потятиник Б. В. Медіа: Ключі до розуміння. Львів, 2004, 312 с.
38. Приступенко Т. О. Теорія журналістики. К., 2002, С. 101.
39. Різун В. В. Маси. К., 2003, 264 с.
40. Русинка І.І. Психологія: Навч. посіб. К., 2011, 407 с.
41. Семінар культурної критики та репортажу «Культура 3.0» – CSM. URL: <https://issuu.com/csmart.org.ua/docs/culture-3.0> (дата звернення: 13.05.2019).
42. Стефаненко Т. Г. Социальные стереотипы и межличностные отношения. *Общение и оптимизация совместной деятельности*. М., 1987, С.241-245.
43. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура. К., 2005, 357 с.
44. Сороченко В. С. Енциклопедія пропаганди. URL: <http://psyfactor.org/propaganda.html> (дата звернення: 12.05.2019).
45. Татару Л. В. История знаменитости как новый феномен маскультуры. *Филологические науки*, 2010, № 5/6, С. 46-55.
46. Темчур К. Роль програми «Енеїда» у популяризації української культури. *Образ*, 2019, Вип. 2 (31), С. 54-61.
47. Ткаченко Н. Д. Масова культура в Україні. URL: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=2063&search=globalization> (дата звернення: 27.12.2018).
48. Троцук, И. В. Поп-культура как фактор социализации: возможности эмпирического анализа. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Социология*. 2010, №1, С. 96 – 107.

49. Фігурний Ю. А. Нищення українськості в сучасних засобах масової культури на прикладі кінофільму В. Бортка «Тарас Бульба». *Українознавчий альманах*. 2010, Вип. 2, С. 246-249.
50. Фіялка С. Б. Редагування навчальної літератури з культурознавства для вищої школи : автореф. дис. канд. наук із соц. ком. К., 2012, 18 с.
51. Хотюн Л. Сучасні таблоїдні ЗМІ України, Великої Британії та США. URL: http://lnu.edu.ua/faculty/jur/publications/visnyk34/Visnyk%2034_P5_18_Hotiu n.pdf (дата звернення: 13.12.2018).
52. Чабаненко М. В. Робота журналіста в інтернет-ЗМІ. Запоріжжя, 2012, 120 с.
53. Чалдини Р. Психологія впливу. СПб, 2001, 288 с.
54. Чи є мистецтву місце в ЗМІ. *Телекритика*. URL: ru.telekritika.ua/krugli-stoli/2008-08-11/39956 (дата звернення: 13.05.2019).
55. Шевченко М.І. Роль громадських медіа в інформуванні культурної політики: український досвід. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018, № 4, С. 189-143.
56. Шестакова Е. П. Проблема реальності в реальному шоу. URL: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tguwww.woa/wa/Main?textid=2822&level1=main&level2=articles> (дата звернення: 13.06.2019).
57. Юрій М.Ф. Людина і світ. К., 2006, 460 с.
58. Янишівська Г. В. Вплив друкованих ЗМІ на формування музичних смаків молоді: до проблеми класифікації видань. *Наукові записки*, 2001, 178 с.
59. 10 тез про культурну журналістику від экс-очільника BBC. *Телекритика*. URL: <http://www.telekritika.ua/expert/2015-11-16/112644> (дата звернення: 13.06.2019).

60. Green T. Re-thinking cultural journalism. URL: <http://blogs.artinfo.com/modernartnotes/files/2009/08/ArtJournalismWhitePaper2010.pdf> (дата звернення: 12.12.019).

61. СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вергеліс О. Акторська харизма у «Дзеркалі сцени» – 2019. *Дзеркало тижня*. 2019, Вип. 1, 12-18 січня.
2. Вергеліс О. Шекспір як мем. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
3. Гривінський Р. Про збереження національного нерву. Лана Самохвалова: Чорне є чорним, а біле – білим... *День*. 2016, № 225–226, 9 грудня.
4. Зубавіна І. «Синоніми» й антоніми. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 7, 23 лютого-1 березня.
5. Ільєнко Л. «Глобус» повернувся до «Оскара». *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
6. Ільєнко Л. Земля і краса Івана Марчука. *Дзеркало тижня*. 2019, Вип. 1, 12-18 січня.
7. Ільєнко Л. Українську оперу «Йов» від Григоріва, Разумейка і Троїцького покажуть на фестивалі в Нью-Йорку. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
8. Козирєва Т. Люблю діалог із глядачем. *День*. 2019. 31 жовтня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/lyublyu-dialog-iz-glyadachem> (дата звернення: 02.07.2019).
9. Козирєва Т. Шукав мети і прорубав шляхи. *День*. 2019, 14 грудня.
10. Козирєва Т. Я завжди досягала мети, яку ставила перед собою. *День*. 2019, 12 грудня.
11. Констатинова К. «Крути 2018». Пейзаж перед битвою. *Дзеркало тижня*. 2019, Вип. 1, 12-18 січня.

12. Кохановська Т. Наша кінодипломатія зриває оплески... *День*. 2019, 9 грудня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/nasha-kinodiplomatiya-zryvaye-oplesky> (дата звернення: 10.12.2019).
13. Кужільний О. Про дві «Богемі» в Києві й не лише. *День*. 2019, 11 грудня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/pro-dvi-bogemy-v-kyuevi-y-ne-lyshe> (дата звернення 12.12.2019)
14. Левицький Д. А VERBA понад водою. *Дзеркало тижня*. 2018. Вип. 7, 23 лютого-1 березня.
15. Левицький Д. Лоліта проти Голмса. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
16. Левицький Д. Прямий «Ефір» із Зануссі. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 7, 23 лютого-1 березня.
17. Левицький Д. Сезон полювання на «зайців» відкрито. *Дзеркало тижня*. 2019, Вип. 1, 12-18 січня.
18. Левицький Д. Південа красуня. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
19. Павліченко Н. 30 раритетів із Успенського собору. *День*. 2019, 9 грудня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/photo/30-rarytetiv-iz-uspenskogo-soboru> (дата звернення 10.12.2019).
20. Пахльовська О. Культурологічна журналістика. *День*, 2018, №170-171, С. 3
21. Поліщук Т. Музика проти окупації й тоталітаризму. *День*. 2019, 13 грудня.
22. Поліщук Т. Школа Митницького. 2019. 31 жовтня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/shkola-mytnyuskogo> (дата звернення: 13.11.2019).
23. Соловей Е. Андрій Любка як дитина на зламі століть. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.

24. Стельмашевська О. Опера, естрада і... велика політика. *День*. 2019, 11 грудня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/opera-estrada-i-velyuka-polityka> (дата звернення: 12.12.2019).
25. Стельмашевська О. «СхідОпера» готує сенсаційний проєкт. *День*. 2019, 17 жовтня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/shidopera-gotuye-sensaciynuu-proyekt> (дата звернення: 13.12.2019).
26. Стріха М. Українськомовна опера. Чи можливе повернення? *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 5, 9-15 лютого.
27. Суржик Л. Атестаційна трагікомедія: корупційна система нищить науку в Україні. *Дзеркало тижня*. 2018, Вип. 1, 13-19 січня.
28. Українець О. Творчість може захоплювати, обурювати, але забороняти її не можна. *Дзеркало тижня*. URL: <https://dt.ua/CULTURE/ostap-ukrayinec-tvorchist-mozhe-zahoplyuvati-oburyuvati-ale-zaboronyati-yiyi-ne-mozhna-282682.html> (дата звернення: 11.12.2019).